

GODA EXEMPEL

Skolgårdar - trafiksäkerhet

Bakgrund

SISAB vill uppmärksamma vikten av att skapa säkra och trygga skolgårdar efter barnens villkor och öka andelen elever som går eller cyklar till skolorna.

Forskning har visat att barn som cyklar eller går till skolan har lättare att koncentrera sig och presterar bättre. Genom att skapa goda förutsättningar för gång-, cykel- samt kollektivtrafik kan vi öka antalet bilfria resor till och från skolan. Detta är också ett av huvudmålen i Stockholms stads framkomlighetsstrategi.

Enligt läroplanen LGR 11 är trafikämnet ett kunskapsområde som ska integreras i undervisningen.

Allmän beskrivning

Inom begreppet trafiksäker skolgård ryms både skolgården samt övrig mark inom skolans fastighet så som angöringsytor, lastzoner och parkeringsytor.

Förutsättningarna för att skapa en trafiksäker skolgård varierar vid ny- och ombyggnation. Utemiljön ska generellt vara på barnens villkor men samordnas med de behov som exempelvis transport- och skötselfordon har.

Barn har olika förutsättningar att klara av olika trafikmiljöer vilket bland annat beror på barnens ålder, där deras syn och hörsel är färdigutvecklade under tonåren. Eftersom skolans inriktning och åldersfördelning kan komma att ändras över tid bör man därför utgå från de mindre barnens förutsättningar när man planerar för trafik vid skolor.

Om SISAB:s Goda exempel

SISAB:s Goda exempel är en serie dokument som lyfter fram rekommenderade lösningar, rutiner och arbetssätt.

I ett projekt är SISAB:s projekteringsanvisningar styrande och ska följas. SISAB:s Goda exempel kan användas i delar eller i sin helhet. Projektavdelningens enhet för Projektutveckling har det samordnande ansvaret.

Om du har synpunkter, skriv ett mail till godaexempel@sisab.se.

Förutsättningar

Det är viktigt att beakta trafiksäkerheten i tidiga skeden då förutsättningarna för projektet fastställs. I tidiga skeden inför och under en detaljplaneprocess förs dialog med Stadsbyggnadskontoret och Trafikkontoret för att om möjligt förbättra förutsättningarna för en säker trafiklösning. Vid nybyggnad bör skolan placeras vid lokalgator och inte huvudgator och skolans entré bör inte riktas mot en huvudgata. Skolgården ska vara helt säkrad från biltrafik. Hastighetssäkring för viktiga gång- och cykelpassager eller gångstråk till hållplats för kollektivtrafik kan vara lämpligt. Om cykelpendlingsstråk går förbi skolor behöver barns närvaro tydliggöras. Utformning av trafiksituationen utanför skolfastigheten samordnas med Trafikkontoret.

Trafiksäkerhet

- Ur ett barnperspektiv är det en fördel med väl **separerade ytor**. Fordonstrafik bör vara förbjuden inom skolgården under skoltid, men det kan förekomma trafik i form av skötselfordon eller fordon med särskilt tillstånd.
- En förutsättning för att förhindra kollisionsolyckor på skolgården och inom skolans fastighet är **god sikt**. Ett annat sätt att minska risken är att sätta olika typer av **hinder** för utrusande barn eller för fordonstrafik. Fysiska hinder bidrar till lägre hastigheter både för motorfordon och cyklar och är viktiga åtgärder för få en trafiksäker gåendemiljö.
- Miljön utanför själva skolgården, men som ingår i skolans fastighet, bör planeras utifrån de gåendes perspektiv. Överväg om det är lämpligt med helt bilfria zoner eller gångfartsområde intill skola.
- Sträva efter kontrastverkan och hierarkier mellan de olika ytorna, så att miljön blir lätt att förstå och röra sig i. Det kan exempelvis göras med hjälp av avvikande markbeläggning, kantstöd, friser eller kontrast avseende färg och struktur.

Angöring & parkering

- Placera cykel- och mopedparkeringar så att trafik vid gångstråk, entréområden och på skolgården undviks.
- Undvik framkörning på gångytor och skolgård.
- Överväg om det finns särskilt behov av avlämningsmöjligheter för föräldrar. Det är exempelvis aktuellt vid de skolor med uttalad NPF-profil.
- Planera för angöringsplats för färdtjänst/taxi och en parkeringsplats för rörelsehindrade i anslutning till skolans publika entréer som expedition, idrott och matsal (om de hyrs ut).
- Sätt reflexförsedda bommar vid skolgårdens infart.
- Planera in hastighetsdämpande åtgärder för cykel vid korsningar och platser med dålig sikt, t ex grindfälla eller bearbetning i markbeläggningen.
- Placera utrusningshinder och grindfällor så att rörelsehindrade kommer igenom och gör dem öppningsbara för exempelvis räddnings- och skötselfordon.
- Planera in utrymme för ambulans, brandvägar och uppställningsplats för brandbil

Inlastning

Fordonstyp som levererar till våra skolor antas vara 12 m lastbil. Vändplanen behöver ha en radie om minst 12 m med 1,5 m fri svepyta. Chauffören ska ha en god arbetsmiljö, vilket bland annat innebär godkänd lutning, tillräckliga öppningsbredder och plats för varor.

- Separera inlastning och transporter till och från skolan från skolgården, entrén och områden där man rör sig gående eller på cykel.
- Se till att lastbilar inte behöver backa. Planera istället för vändzon eller genomfart.

Skötsel

- Planera för effektiv snöröjning. Snövallar placeras så att god sikt för gående och fordonstrafik bibehålls.
- Planera för att sköselfordon ska kunna undvika backrörelser på skolgården, antingen genom att placera dubbelgrindar på olika ställen för att möjliggöra genomfart, eller genom att möjliggöra vändkörning på skolgården.
- Se till att utrymme finns för fönstertvätt med skylift.
- Minsta bredd på gång- och cykelvägar är 3 m med fri höjd 3 m, ur framkomlighets- och snöröjningssynpunkt.
- Minsta öppningsmått för dubbelgrindar för skötsel är 3 m.

Utemiljö

Utrustning, i form av exempelvis cykelställ och möbler, kan genom sin placering tydliggöra riktningar som kan underlätta orienterbarheten och därmed trafiksäkerheten. Målning kan också användas som ett hjälpmedel.

Växtval och placering bör beaktas så att buskage inte skymmer sikten vid korsningar eller gångbana/gata. Buskage och annat som skymmer sikten vid korsningar bör inte överstiga en höjd på 0,7 m. Lågväxande buskar är att rekommendera alternativt regelbunden häckklippning.

Hinder, armaturer och skyltar, ska placeras 0,5 m från körväg. Högsta höjd för staket och stängsel är 1,1 m vid korsande gång- och cykelväg.

Belysning

Ljusmiljön ska skapa yttre rum som gör att skolmiljön upplevs som säker.

- Tydliggör entrén till skolan genom väl markerad och väl belyst skyltning.
- Belys viktiga platser för att åstadkomma god överblick och förhindra kollisioner.
- Förtydliga kommunikationsstråk och riktningar inom skolfastigheten.
- Placera belysningsstolpar längs gång- och cykelbanor, om sådana finns inom skolans fastighet, så att stolparna inte hindrar framkomligheten. Sträva i första hand efter en likformig placering längs kommunikationsstråkets ena sida för att tydligt definiera riktning och underlätta för exempelvis synskadade.
- Undvik bländande ljus.

Skyltning och vägmärken

- Uppmärksamma bilister om att här finns många barn. Exempelvis kan skyltar med skolans namn sättas upp på byggnaden där det är väl synligt från vägen för att uppmärksamma bilister vid passage. Platser där barn ofta korsar gatan kan uppmärksammas med skyltning och målning.
- Vägmärke "Varning för barn" kan placeras i anslutning till skolans entré med tillägsskylt "Skola". Varningsskyltar används med måtta för att deras betydelse inte ska urholkas.
- Sätt skylt som visar att cykling är förbjuden på skolgården.
- Sätt skylt vid tillgänglig parkeringsplats
- Om tillgänglig entré endast nås inifrån skolgården ska tillfartsvägen markeras med skylt som säger att endast behörig trafik är tillåten. Detta gäller vid ombyggnation.
- Om det absolut inte går att undvika inlastningstrafik på skolgården ska transportvägar markeras med skylt om att endast behörig trafik är tillåten. Detta gäller vid ombyggnation.

Övrigt:

Se även SISAB:s Goda exempel "*Skolans skyltar*" och "*Tillgänglighet utomhus*".

Stockholms stads dokument "*Plan för säkra och trygga skolvägar*" och "*Funktionsprogram för skollokaler, avsnitt utomhusmiljö*" ger ytterligare vägledning vid planering av trafiksituation vid skolor.